ΔΙΑΤΑΞΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (έκτο τμήμα)

της 22ας Ιουνίου 2016*

«Προδικαστική παραπομπή — Άρθρο 99 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου — Απουσία εύλογων αμφιβολιών — Διεθνής δικαιοδοσία στον τομέα των γαμικών διαφορών — Κανονισμός (ΕΚ) 2201/2003 — Άρθρο 16, παράγραφος 1, στοιχείο α′ — Καθορισμός της ημερομηνίας κατά την οποία το δικαστήριο επιλαμβάνεται της υποθέσεως — Έννοια της "ημερομηνίας καταθέσεως στο δικαστήριο του εισαγωγικού εγγράφου της δίκης ή άλλου ισοδύναμου εγγράφου"»

Στην υπόθεση C-173/16,

με αντικείμενο αίτηση προδικαστικής αποφάσεως βάσει του άρθρου 267 ΣΛΕΕ, που υπέβαλε το Court of Appeal (εφετείο, Ιρλανδία) με απόφαση της 18ης Μαρτίου 2016, η οποία περιήλθε στο Δικαστήριο στις 29 Μαρτίου 2016, στο πλαίσιο της δίκης

**M. H.**

κατά

**M. H.,**

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (έκτο τμήμα),

συγκείμενο από τους A. Arabadjiev, πρόεδρο τμήματος, C. G. Fernlund (εισηγητή) και S. Rodin, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: Y. Bot

γραμματέας: A. Calot Escobar

κατόπιν της αποφάσεως που έλαβε, αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, να αποφανθεί με αιτιολογημένη διάταξη, κατά το άρθρο 99 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου,

εκδίδει την ακόλουθη

**Διάταξη**

1 Η αίτηση προδικαστικής αποφάσεως αφορά την ερμηνεία του άρθρου 16, παράγραφος 1, στοιχείο α′, του κανονισμού (ΕΚ) 2201/2003 του Συμβουλίου, της 27ης Νοεμβρίου 2003, για τη διεθνή δικαιοδοσία και την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων σε γαμικές διαφορές και διαφορές γονικής μέριμνας ο οποίος καταργεί τον κανονισμό (ΕΚ) 1347/2000 (ΕΕ 2003, L 338, σ. 1).

* Γλώσσα διαδικασίας: η αγγλική.

2 Η αίτηση αυτή υποβλήθηκε στο πλαίσιο ένδικης διαφοράς μεταξύ του Μ. Η. και της Μ. Η. που αφορά ρήξη της οικογενειακής σχέσεως.

## Το νομικό πλαίσιο

*Το δίκαιο της Ένωσης*

3 Το άρθρο 16 του κανονισμού 2201/2003, που φέρει τον τίτλο «Επιλαμβανόμενο δικαστήριο», ορίζει, στην παράγραφο 1:

«Ένα δικαστήριο λογίζεται ως επιληφθέν:

α) από της καταθέσεως στο δικαστήριο του εισαγωγικού εγγράφου της δίκης ή άλλου ισοδύναμου εγγράφου, εφόσον ο ενάγων δεν παρέλειψε στη συνέχεια να λάβει τα απαιτούμενα μέτρα για την κοινοποίηση ή την επίδοση του εγγράφου στον εναγόμενο·

ή

β) εφόσον το έγγραφο πρέπει να κοινοποιηθεί ή να επιδοθεί προτού κατατεθεί στο δικαστήριο, [από] την ημερομηνία παραλαβής του από την αρχή που είναι υπεύθυνη για την κοινοποίηση ή την επίδοση, υπό την προϋπόθεση ότι ο ενάγων δεν παρέλειψε στη συνέχεια να λάβει τα απαιτούμενα μέτρα για την κατάθεση του εγγράφου στο δικαστήριο.»

4 Το άρθρο 19, παράγραφοι 1 και 3, του κανονισμού αυτού προβλέπει:

«1. Αν έχουν ασκηθεί αγωγές για θέματα διαζυγίου, δικαστικού χωρισμού ή ακύρωσης γάμου μεταξύ των αυτών διαδίκων ενώπιον δικαστηρίων διαφόρων κρατών μελών, το δικαστήριο που επελήφθη δεύτερο, αναστέλλει αυτεπαγγέλτως τη διαδικασία του μέχρι να διαπιστωθεί η διεθνής δικαιοδοσία του δικαστηρίου που επελήφθη πρώτο.

[…]

3. Όταν διαπιστωθεί η δικαιοδοσία του δικαστηρίου που επελήφθη πρώτο, κάθε δικαστήριο που επιλαμβάνεται μεταγενέστερα οφείλει να διαπιστώσει την έλλειψη δικαιοδοσίας του υπέρ αυτού του δικαστηρίου.

Στη συγκεκριμένη περίπτωση, ο διάδικος που άσκησε τη σχετική αγωγή ενώπιον του δικαστηρίου που επιλαμβάνεται μεταγενέστερα μπορεί να ασκήσει την αγωγή ενώπιον του δικαστηρίου που επελήφθη πρώτο.»

*Το ιρλανδικό δίκαιο*

5 Κατά τους δικονομικούς κανόνες που ισχύουν στην Ιρλανδία, όπως τους παραθέτει το αιτούν δικαστήριο, η διαδικασία αρχίζει όταν η γραμματεία του δικαστηρίου εκδώσει (issued) αντίγραφο της κλήσης (summons). Δεν απαιτείται κοινοποίηση της κλήσης πριν από την έναρξη της διαδικασίας. Μετά την έκδοσή της, η κλήση κοινοποιείται στον εναγόμενο.

6 Μολονότι η διαδικασία θεωρείται εκκρεμής μόνο μετά την έναρξή της που συντελείται με την έκδοση της κλήσης, το δικαστήριο που εξέδωσε την κλήση είναι παρά ταύτα αρμόδιο για τη διεξαγωγή της ένδικης διαδικασίας πριν από την εν λόγω έκδοση. Τούτο ισχύει στις επείγουσες διαδικασίες που άπτονται του οικογενειακού δικαίου.

*Το δίκαιο του Ηνωμένου Βασιλείου (Αγγλία και Ουαλία)*

7 Σύμφωνα με την απόφαση περί παραπομπής, οι δικονομικοί κανόνες που ισχύουν στο Ηνωμένο Βασίλειο (Αγγλία και Ουαλία) είναι παρόμοιοι με αυτούς που ισχύουν στην Ιρλανδία και παρατίθενται στις σκέψεις 5 και 6 της παρούσας διατάξεως. Ωστόσο, αντί της κλήσεως, το εισαγωγικό δικόγραφο είναι η αγωγή (petition).

**Η διαφορά της κύριας δίκης και το προδικαστικό ερώτημα**

8 Ο Μ. Η., ενάγων στην κύρια δίκη, και η Μ. Η., εναγομένη στην κύρια δίκη, συνήψαν γάμο στις 26 Ιουνίου 1982.

9 Η εναγομένη της κύριας δίκης κατέθεσε αγωγή διαζυγίου, η οποία περιήλθε στη γραμματεία του δικαστηρίου οικογενειακών υποθέσεων του Ηνωμένου Βασιλείου (Αγγλία και Ουαλία) στις 07:53 της 7ης Σεπτεμβρίου 2015. Επί του δικογράφου της αγωγής αυτής τέθηκε αυθημερόν, το αργότερο μέχρι τις 10:30, σφραγίδα με ημερομηνία. Στη συνέχεια, η γραμματεία του δικαστηρίου αυτού εξέδωσε αντίγραφο του δικογράφου της αγωγής στις 11 Σεπτεμβρίου 2015. Το αντίγραφο κοινοποιήθηκε στον ενάγοντα της κύριας δίκης στις 15 Σεπτεμβρίου 2015.

10 Ο ενάγων της κύριας δίκης κατέθεσε κλήση δικαστικού χωρισμού στη γραμματεία του High Court (ανώτερο δικαστήριο, Ιρλανδία) στις 14:30 περίπου της 7ης Σεπτεμβρίου 2015, η οποία εξέδωσε αντίγραφο της κλήσης λίγο αργότερα την ίδια ημέρα. Το αντίγραφο της κλήσης κοινοποιήθηκε στην εναγόμενη της κύριας δίκης στις 9 Σεπτεμβρίου 2015.

11 Η διαδικασία διαζυγίου που κίνησε η εναγόμενη της κύριας δίκης ενώπιον του δικαστηρίου οικογενειακών υποθέσεων του Ηνωμένου Βασιλείου (Αγγλία και Ουαλία) φέρει ημερομηνία 11 Σεπτεμβρίου 2015 και θεωρείται εκκρεμής ενώπιον του εν λόγω δικαστηρίου από την ημερομηνία αυτή. Η διαδικασία δικαστικού χωρισμού που κίνησε ο ενάγων της κύριας δίκης ενώπιον του High Court (ανώτερου δικαστηρίου) στην Ιρλανδία φέρει ημερομηνία 7 Σεπτεμβρίου 2015 και θεωρείται εκκρεμής ενώπιον του εν λόγω δικαστηρίου από την ημερομηνία αυτή.

12 Στο πλαίσιο της διαδικασίας που κινήθηκε στην Ιρλανδία, ο ενάγων της κύριας δίκης ζήτησε από το High Court (ανώτερο δικαστήριο) να αναγνωρίσει ότι το ίδιο ήταν το πρώτο επιληφθέν δικαστήριο για τους σκοπούς της εφαρμογής του άρθρου 19 του κανονισμού 2201/2003, ενώ η εναγομένη της κύριας δίκης ζήτησε από το High Court (ανώτερο δικαστήριο) να αναγνωρίσει ότι πρώτο επιληφθέν δικαστήριο ήταν το δικαστήριο οικογενειακών υποθέσεων του Ηνωμένου Βασιλείου (Αγγλία και Ουαλία).

13 Το High Court (ανώτερο δικαστήριο) αποφάνθηκε επί των αιτημάτων αυτών κρίνοντας, βάσει του άρθρου 16 του κανονισμού 2201/2003, ότι πρώτο επιληφθέν δικαστήριο ήταν το δικαστήριο οικογενειακών υποθέσεων του Ηνωμένου Βασιλείου (Αγγλία και Ουαλία).

14 Ο ενάγων της κύριας δίκης άσκησε έφεση κατά της αποφάσεως αυτής ενώπιον του αιτούντος δικαστηρίου.

15 Υπό τις συνθήκες αυτές, το Court of Appeal (εφετείο, Ιρλανδία) αποφάσισε να αναστείλει την ενώπιόν του διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο το εξής προδικαστικό ερώτημα:

«Η κατά το άρθρο 16, παράγραφος 1, στοιχείο α', του κανονισμού 2201/2003 ημερομηνία "[...] καταθέσεως στο δικαστήριο του εισαγωγικού εγγράφου της δίκης [...]" πρέπει να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι αναφέρεται:

α) στην ημερομηνία παραλαβής από το δικαστήριο του εισαγωγικού εγγράφου της δίκης, ακόμη και αν, σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο, η δίκη δεν αρχίζει αμέσως μόνο με την παραλαβή, ή

β) στην ημερομηνία κατά την οποία, μετά την παραλαβή του εισαγωγικού εγγράφου της δίκης, η δίκη αρχίζει σύμφωνα με το εθνικό δίκαιο;»

16 Το αιτούν δικαστήριο ζήτησε από το Δικαστήριο να υπαγάγει την προδικαστική παραπομπή σε ταχεία διαδικασία, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 105 του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου.

**Επί του προδικαστικού ερωτήματος**

17 Δυνάμει του άρθρου 99 του Κανονισμού Διαδικασίας, όταν δεν υπάρχει καμία εύλογη αμφιβολία ως προς την απάντηση που προσήκει στο υποβληθέν με αίτηση προδικαστικής αποφάσεως ερώτημα, το Δικαστήριο, κατόπιν προτάσεως του εισηγητή δικαστή και αφού ακούσει τον γενικό εισαγγελέα, μπορεί οποτεδήποτε να αποφανθεί με αιτιολογημένη διάταξη.

18 Η διάταξη αυτή του Κανονισμού Διαδικασίας πρέπει να εφαρμοστεί στην υπό κρίση υπόθεση.

19 Λαμβανομένης υπόψη της εκδικάσεως της υποθέσεως με την παρούσα διάταξη κατά το άρθρο 99 του Κανονισμού Διαδικασίας, παρέλκει η απόφαση επί της αιτήσεως εφαρμογής της ταχείας διαδικασίας.

20 Το αιτούν δικαστήριο ερωτά, κατ' ουσίαν, εάν το άρθρο 16, παράγραφος 1, στοιχείο α', του κανονισμού 2201/2003 έχει την έννοια ότι η «ημερομηνία κατάθεσης στο δικαστήριο του εισαγωγικού εγγράφου της δίκης ή άλλου ισοδύναμου εγγράφου», όπως ορίζεται στη διάταξη αυτή, είναι η ημερομηνία κατά την οποία πραγματοποιείται η ως άνω κατάθεση στο συγκεκριμένο δικαστήριο, ακόμη και αν, κατά το εθνικό δίκαιο, η κατάθεση και μόνον δεν συνιστά έναρξη της διαδικασίας.

21 Το Δικαστήριο έχει προσφάτως αποφανθεί, με την απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 2015, A (C-489/14, EU:C:2015:654), επί του ζητήματος της εκκρεμοδικίας σε περίπτωση δύο διαδικασιών ενώπιον δύο δικαστηρίων διαφορετικών κρατών μελών, από τις οποίες η μία αφορά διαζύγιο και η άλλη δικαστικό χωρισμό.

22 Όσον αφορά τον σκοπό των κανόνων εκκρεμοδικίας του άρθρου 19 του κανονισμού 2201/2003, το Δικαστήριο επισήμανε ότι οι κανόνες αυτοί αποσκοπούν στην αποφυγή παράλληλων διαδικασιών εκκρεμών ενώπιον των δικαστηρίων διαφόρων κρατών μελών και της εκδόσεως αντιφατικών αποφάσεων που θα μπορούσαν να προκύψουν από αυτές. Προς τούτο, ο νομοθέτης της Ένωσης προέβλεψε έναν σαφή και αποτελεσματικό μηχανισμό για την επίλυση περιπτώσεων εκκρεμοδικίας (βλ. απόφαση της 6ης Οκτωβρίου 2015, A, C-489/14, EU:C:2015:654, σκέψη 29).

23 Όπως προκύπτει από τους όρους «πρώτο επιληφθέν δικαστήριο» και «δικαστήριο που επελήφθη δεύτερο» που διαλαμβάνονται στο άρθρο 19, παράγραφοι 1 και 3, του κανονισμού 2201/2003, ο μηχανισμός αυτός στηρίζεται στη χρονική σειρά κατά την οποία τα δικαστήρια επιλαμβάνονται των οικείων αγωγών.

24 Προς προσδιορισμό της χρονικής στιγμής κατά την οποία ένα δικαστήριο λογίζεται ως επιληφθέν και, κατά συνέπεια, για να διαπιστωθεί εξ αυτού ποιο είναι το πρώτο επιληφθέν δικαστήριο, πρέπει να ληφθεί ως βάση το άρθρο 16 του εν λόγω κανονισμού, που φέρει τον τίτλο «Επιλαμβανόμενο δικαστήριο».

25 Το Δικαστήριο έχει κρίνει, στη σκέψη 30 της διατάξεως της 16ης Ιουλίου 2015, P (C-507/14, EU:C:2015:512), ότι το άρθρο αυτό περιλαμβάνει αυτοτελή ορισμό της ημερομηνίας κατά την οποία πρέπει να θεωρηθεί ότι το δικαστήριο επελήφθη της υποθέσεως. Ο νομοθέτης της Ένωσης επέλεξε μια ενιαία έννοια της ημερομηνίας κατά την οποία το δικαστήριο επιλαμβάνεται της υποθέσεως, η οποία καθορίζεται, αναλόγως του συγκεκριμένου δικονομικού συστήματος, από την διενέργεια μιας μόνον πράξεως, δηλαδή την κατάθεση του εισαγωγικού δικογράφου ή την κοινοποίηση, αλλά λαμβάνει, εντούτοις, υπόψη την πραγματική διενέργεια της δεύτερης πράξεως στη συνέχεια. Έτσι, κατά το άρθρο 16, παράγραφος 1, στοιχείο α′, του κανονισμού 2201/2003, η ημερομηνία κατά την οποία το δικαστήριο επιλαμβάνεται της υποθέσεως είναι εκείνη της καταθέσεως στο δικαστήριο του εισαγωγικού εγγράφου της δίκης ή άλλου ισοδύναμου εγγράφου, υπό την προϋπόθεση ότι ο ενάγων δεν παρέλειψε στη συνέχεια να λάβει τα απαιτούμενα μέτρα για την κοινοποίηση ή την επίδοση του εγγράφου στον εναγόμενο (διάταξη της 16ης Ιουλίου 2015, P, C-507/14, EU:C:2015:512, σκέψη 32).

26 Το Δικαστήριο διαπίστωσε ότι, κατά το άρθρο 16, παράγραφος 1, στοιχείο α′, του κανονισμού 2201/2003, για να θεωρηθεί ότι το δικαστήριο επιλήφθηκε μιας υποθέσεως δεν απαιτείται να πληρούνται αμφότερες οι προϋποθέσεις, δηλαδή η κατάθεση στο δικαστήριο του εισαγωγικού εγγράφου της δίκης ή άλλου ισοδύναμου εγγράφου και η κοινοποίηση ή η επίδοση του εγγράφου αυτού στον εναγόμενο, αλλά μόνον η μία, δηλαδή η κατάθεση στο δικαστήριο του εισαγωγικού εγγράφου της δίκης ή άλλου ισοδύναμου εγγράφου. Κατά τη διάταξη αυτή, μόνο με την κατάθεση του δικογράφου θεωρείται ότι το δικαστήριο επελήφθη της υποθέσεως, υπό την προϋπόθεση ότι ο ενάγων δεν παρέλειψε στη συνέχεια να λάβει τα απαιτούμενα μέτρα για την κοινοποίηση ή την επίδοση του εγγράφου στον εναγόμενο (διάταξη της 16ης Ιουλίου 2015, P, C-507/14, EU:C:2015:512, σκέψη 37).

27 Όσον αφορά την προϋπόθεση αυτή, το Δικαστήριο επισήμανε ότι σκοπός της είναι η διασφάλιση της προστασίας από καταστρατήγηση της διαδικασίας. Έτσι, δεν λαμβάνονται υπόψη, κατά την εξακρίβωση του αν συντρέχει η προϋπόθεση αυτή, καθυστερήσεις που οφείλονται στο κατά τόπον αρμόδιο δικαστικό σύστημα, αλλά μόνον λόγω καθυστερήσεων που οφείλονται στην έλλειψη επιμέλειας του ενάγοντος (διάταξη της 16ης Ιουλίου 2015, P, C-507/14, EU:C:2015:512, σκέψη 34).

28 Από τις ανωτέρω σκέψεις προκύπτει, όπως επισήμανε και το αιτούν δικαστήριο, ότι, εφόσον αποδειχθεί ποια από τις δύο δυνατότητες που προβλέπονται στο άρθρο 16, παράγραφος 1, στοιχεία α′ και β′, του κανονισμού 2201/2003 έχει εφαρμογή, ανάλογα με την επιλογή του οικείου κράτους μέλους, η ημερομηνία κατά την οποία το δικαστήριο επελήφθη της υποθέσεως στηρίζεται μόνο στην αντικειμενική διαπίστωση, στο πλαίσιο της πρώτης δυνατότητας που προβλέπεται στο εν λόγω άρθρο 16, παράγραφος 1, στοιχείο α′, της ημερομηνίας καταθέσεως στο δικαστήριο του εισαγωγικού εγγράφου της δίκης ή άλλου ισοδύναμου εγγράφου, ανεξαρτήτως οποιουδήποτε εθνικού δικονομικού κανόνα για τον προσδιορισμό του πότε και υπό ποιες προϋποθέσεις αρχίζει η διαδικασία ή θεωρείται ως εκκρεμής, υπό την προϋπόθεση ότι ο ενάγων δεν παρέλειψε στη συνέχεια να τηρήσει τον όρο σχετικά με την επίδοση ή την κοινοποίηση της πράξεως αυτής στον εναγόμενο.

29 Επομένως, στο υποβληθέν ερώτημα πρέπει να δοθεί η απάντηση ότι το άρθρο 16, παράγραφος 1, στοιχείο α′, του κανονισμού 2201/2003 έχει την έννοια ότι η «ημερομηνία καταθέσεως στο δικαστήριο του εισαγωγικού εγγράφου της δίκης ή άλλου ισοδύναμου εγγράφου», κατά την έννοια της διατάξεως αυτής, είναι η ημερομηνία κατά την οποία πραγματοποιείται η κατάθεση στο οικείο δικαστήριο, ακόμη και αν, κατά το εθνικό δίκαιο, η κατάθεση και μόνο δεν συνιστά έναρξη της διαδικασίας.

**Επί των δικαστικών εξόδων**

30 Δεδομένου ότι η παρούσα διαδικασία έχει ως προς τους διαδίκους της κύριας δίκης τον χαρακτήρα παρεμπίπτοντος που ανέκυψε ενώπιον του εθνικού δικαστηρίου, σ' αυτό εναπόκειται να αποφανθεί επί των δικαστικών εξόδων.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (έκτο τμήμα) αποφαίνεται:

**Το άρθρο 16, παράγραφος 1, στοιχείο α', του κανονισμού (ΕΚ) 2201/2003 του Συμβουλίου, της 27ης Νοεμβρίου 2003, για τη διεθνή δικαιοδοσία και την αναγνώριση και εκτέλεση αποφάσεων σε γαμικές διαφορές και διαφορές γονικής μέριμνας ο οποίος καταργεί τον κανονισμό (ΕΚ) 1347/2000, έχει την έννοια ότι η «ημερομηνία καταθέσεως στο δικαστήριο του εισαγωγικού εγγράφου της δίκης ή άλλου ισοδύναμου εγγράφου», κατά την έννοια της διατάξεως αυτής, είναι η ημερομηνία κατά την οποία πραγματοποιείται η κατάθεση στο οικείο δικαστήριο, ακόμη και αν, κατά το εθνικό δίκαιο, η κατάθεση και μόνον δεν συνιστά έναρξη της διαδικασίας.**

(υπογραφές)